

Reflexions

PER QUÈ?

L'estímul del talent per progressar

El programa Noustalents.cat s'ha de convertir en un planter de joves científics

DAVID BUENO

PROFESSOR I INVESTIGADOR DE GENÈTICA DE LA UB I DIVULGADOR DE LA CIÈNCIA

Divendres passat, el president Montilla, amb els consellers Maragall i Huguet, va presentar el programa Noustalents.cat, un projecte gestionat per Talència-Institució per al Foment de la Recerca Catalana i la Ciència— que té per objectiu la promoció del talent en ciències naturals i socials, tecnologia i matemàtiques.

PROGRAMA El talent en la societat

Qualsevol societat, per progressar, s'ha de nodrir del talent combinat dels seus membres. El talent, entès com una especial aptitud per a certes coses, és en bona part innat, però es pot potenciar amb una educació que estimuli la creativitat, l'autoexigència i la vocació. Per aconseguir que més joves amb talent es vulguin dedicar a la recerca, Noustalents.cat vol veure una actuació conjunta i coordinada de professors i científics. Una de les moltes actuacions possibles és, sens dubte, a través del treball de recerca que tots els alumnes de batxillerat han de realitzar com a part indispensable de la seva formació. Per aquest motiu, durant l'acte —al qual vaig assistir com a implicat en un dels vessants del projecte— es va demanar

la participació explícita dels investigadors catalans, perquè cotutoritzin treballs d'alumnes brillants.

ESTUDIANTS El treball de recerca

Sens dubte, el treball de recerca és una bona oportunitat per conèixer el mètode científic i potenciar la creativitat, i contribueix que hom es faci més conscient de les moltes coses que pot aportar a la societat. Una aportació que pot esdevenir ben real. Només cal pensar, per exemple, en el treball presentat fa poques setmanes per un estudiant gironí que va demostrar, abans que ho detectessin els tècnics municipals, l'existència del mosquit tigre a la ciutat de Girona, i que va comptar amb l'assessorament d'experts del Servei de Control de Mosquits de la Badia de Roses i del baix Ter. Una prova fefaent que la participació d'investigadors pot contribuir a desvetllar o consolidar vocacions científiques i, en conseqüència, a estimular i protegir el talent dels nostres joves. Un estímul que, a Catalunya, trobem al nostre entorn més immediat: hi ha 46.000 persones que es dediquen professionalment a la investigació, i som la regió europea que obté més finançament competitiu de la UE per a recerca científica, la qual cosa

implica que disposem, ja d'entrada, d'una gran concentració de talent. Hi ha però una cosa de la qual estem clarament mancats: reconeixement laboral i social de les persones implicades en els treballs de recerca —professors i científics— i de les institucions que hi participen, un factor que sens dubte dificulta aquesta cooperació.

INVESTIGADORS La ciència al garatge

A banda dels que ens dediquem professionalment a la ciència, hi ha molta gent que també s'hi dedica de forma amateur. És un fenomen en auge, que els saxons anomenen *ciència de garatge*. Fa un parell de setmanes un editorial publicat a *Nature* se'n va fer ressò per reclamar que els científics professionals acceptéssim les seves contribucions, sovint vetades a les principals revistes científiques malgrat que hagin estat fetes amb el mateix rigor —òbviament, cal garantir que hagin estat fetes amb la mateixa rigorositat que els treballs diguem-ne professionals—. Als EUA fins i tot s'han donat casos de *biohackers*, persones que han reproduït processos biològics complexos al garatge de casa i que els han comercialitzat. Sigui com sigui, el reconeixement dels científics amateurs és un altre element que pot con-

tribuir a la socialització de la ciència i la tecnologia, i a impregnar la societat de vocacions científiques.

PLANTER Potenciar des de petits

Tot això, però, no exclou que el talent s'hagi de potenciar i protegir des de la infantesa, que és quan es comença a desenvolupar, perquè sovint les persones talentoses veuen el seu talent mutilat si no viuen en un ambient familiar i educatiu adequat, i quan arriben al batxillerat és més complicat recuperar-lo. Potenciar el talent en tots els cicles formatius és la millor manera d'aconseguir un bon planter de conciutadans que contribueixin al progrés comú, tant social com personal. No hem d'oblidar que, actualment, en qualsevol societat democràtica i laica, la ciència exerceix un important paper de transformació —potser el més important de tots—. Per aquest motiu, una de les prioritats d'una societat que aspira al seu progrés material, cultural i social, i al dels seus membres, ha de ser estimular-lo i protegir-lo.

JAVIER JAÉN